

Projekt

z dnia 21 lutego 2024 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W KROŚNIE ODRZAŃSKIM**

z dnia 2024 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024 – 2026 „Rodzina to My, zawsze razem!”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, 572, 1463 i 1688) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177 oraz z 2023 r. poz. 818) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024 – 2026 „Rodzina to My, zawsze razem!”, który stanowi załącznik do uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY

NA LATA 2024 – 2026

„RODZINA TO MY, ZAWSZE RAZEM!”

Spis treści:

1. Założenia Programu i jego adresaci.
2. Zadania realizowane w poprzednim okresie.
3. Dane dotyczące wspierania rodzin w Gminie 2021 – 2023.
4. Cele i zadania Programu.
5. Monitoring i ewaluacja Programu.

1. ZAŁOŻENIA PROGRAMU I JEGO ADRESACI

1.1. Założenia Programu

Rodzina to grupa osób powiązanych ze sobą poprzez pokrewieństwo lub powinowactwo. W węższym znaczeniu są to rodzice wraz z dziećmi, czyli tzw. rodzina nuklearna. Rodzina, zdaniem socjologów i według najprostszych jej definicji, to „najważniejsza, podstawowa grupa społeczna, na której opiera się całe społeczeństwo”. Rodzinę pojmować można również jako „duchowe zjednoczenie szczupłego grona osób skupionych we wspólnym ognisku domowym aktami wzajemnej pomocy i opieki, oparte na wierze w prawdziwą lub domniemaną łączność biologiczną, tradycję rodzinną i społeczną”. Natomiast rodzina rozumiana jako instytucja społeczna charakteryzuje się szeregiem cech i funkcji np. stosunkiem pokrewieństwa, dziedziczenia, zaspokajaniem potrzeb oraz wspólnym zamieszkiwaniem. Niezależnie od zajmowanego stanowiska analizowania pojęcia rodziny, podkreślić należy, że rodzina stanowi o trwałości społeczeństwa, jest nośnikiem obowiązujących w danym społeczeństwie norm, wzorców i wartości. Wyodrębnić można trzy podstawowe funkcje rodziny: prokreacyjną, wychowawczą i gospodarczą. Dysfunkcje występujące w rodzinie mogą przyczyniać się natomiast do powstawania znacznych strat rozwojowych u dzieci wychowujących się w rodzinach. Nie wszystkie rodziny są zdolne do samodzielnego działania i wypełniania swoich funkcji, co powoduje konieczność udzielania im wsparcia przez inne osoby oraz instytucje. Działania pomocowe powinny być ukierunkowane na wszechstronne wsparcie rodziny, przy równoczesnym wykorzystaniu jej zasobów i możliwości.

Niniejszy Program jest kontynuacją programów wspierania rodziny realizowanych w Gminie Krosno Odrzańskie.

Głównym założeniem Programu jest rozwój lokalnego systemu wsparcia rodzin, przede wszystkim tych, które borykają się z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024 – 2026 wpisuje się w założenia Wojewódzkiego Programu Wsparcia Rodziny i Systemu Pieczy zastępczej na lata 2023 – 2028 przyjętego uchwałą Nr 330/4593/23 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 25 kwietnia 2023 r., którego jednym z podstawowych celów strategicznych jest „wsparcie rodziny (biologicznej, zastępczej, adopcyjnej) w zakresie pełnienia prawidłowej funkcji opiekuńczo – wychowawczej”.

Program jest również zgodny ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Krosno Odrzańskie na lata 2021 – 2028 przyjętą uchwałą nr XXXIX/309/21 Rady Miejskiej w Krośnie Odrzańskim w dniu 27 października 2021 r., którego jednym z celów strategicznych jest tworzenie warunków sprzyjających wspieraniu rodziny w prawidłowym funkcjonowaniu poprzez wspieranie rodzin w rozwijaniu kompetencji opiekuńczo – wychowawczych oraz zapobieganie kryzysom w rodzinie oraz niwelowanie ich skutków.

Niniejszy Program został opracowany przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnie Odrzańskim, a w pracach nad nim wykorzystano dane własne wynikające z realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz wnioski z realizacji poprzednich programów wspierania rodziny.

1.2. Adresaci programu

Odbiorcami Programu będą rodziny wychowujące dzieci, a w szczególności rodziny przejawiające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej. Program adresowany jest również do rodzin, w których dzieci czasowo zostały umieszczone poza rodziną biologiczną.

2. ZADANIA REALIZOWANE W POPRZEDNIM OKRESIE

W latach 2021 – 2023 zrealizowano wiele zadań polegające na wspieraniu rodzin w Gminie Krosno Odrzańskie. Wynikały one z przyjętego w dniu 23 lutego 2021 r. przez Radę Miejską Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021 – 2023 „Być razem”.

W okresie obowiązywania Programu, podjęto m.in. następujące działania:

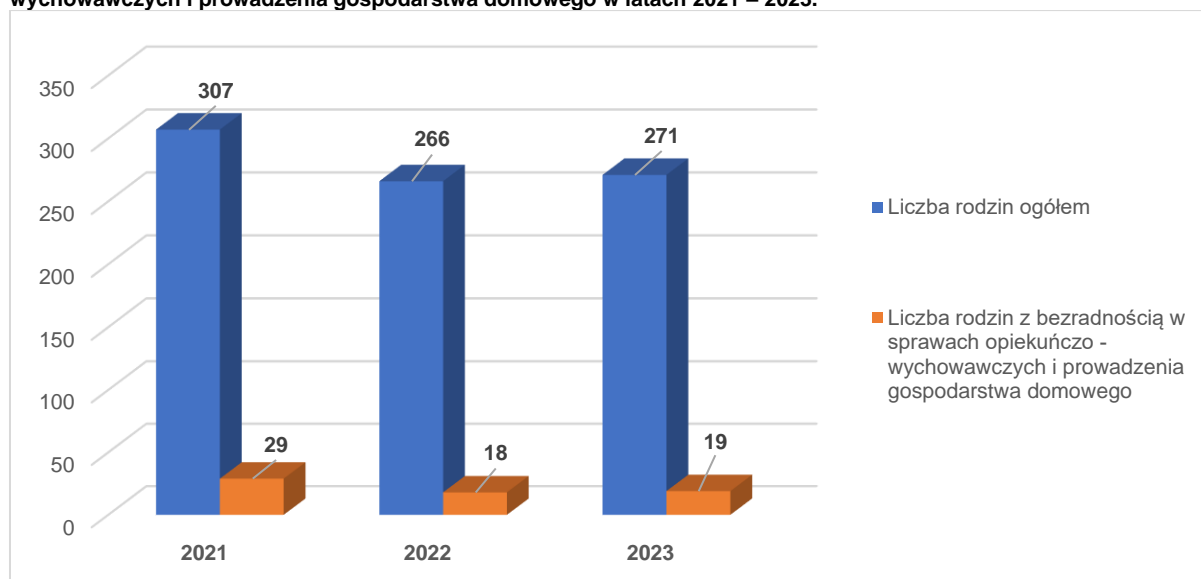
- 1) zorganizowano piknik rodzinny;
- 2) przeprowadzono trening spędzania czasu wolnego;
- 3) przeprowadzono warsztaty dla rodziców „Trening umiejętności wychowawczych”;
- 4) utworzono grupę wsparcia;
- 5) angażowano oraz motywowano rodziny do korzystania ze specjalistycznego wsparcia;
- 6) zabezpieczano podstawowe potrzeby bytowe rodzin poprzez wsparcie finansowe oraz rzeczowe;
- 7) systematycznie wspierano rodziny przez asystentów rodziny;
- 8) kierowano rodziny do poradnictwa prawnego oraz psychologicznego;
- 9) udzielano pomocy rodzinom w załatwianiu spraw związanych z uzyskaniem prawa do mieszkania socjalnego lub zamianie obecnego na inny;
- 10) organizowano kolonie i półkolonie dla dzieci.

3. DANE DOTYCZĄCE WSPIEARNYCH RODZIN W GMINIE W LATACH 2021 – 2023

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnie Odrzańskim wynika, że liczba rodzin w Gminie Krosno Odrzańskie z problemami opiekuńczo – wychowawczymi i prowadzenia gospodarstwa domowego, korzystających z pomocy społecznej, w ostatnich latach zmniejsza się.

Jak wynika z danych przedstawionych poniżej w latach 2021 – 2023 liczba rodzin przejawiających problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz prowadzeniu gospodarstwa domowego wyniosła poniżej 10%, t. j. w przedziale od 6,77% do 9,45%, liczby rodzin korzystających ogółem z pomocy społecznej.

Wykres nr 1. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej oraz liczba rodzin z deficytami funkcji opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w latach 2021 – 2023.

Zródło: dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnie Odrzańskim

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnie Odrzańskim wskazują ponadto, że wśród rodzin korzystających z pomocy społecznej przejawiających deficyty w wypełnianiu funkcji rodzicielskich większość stanowią rodziny niepełne. Rodziny takie w latach 2021 – 2023 stanowiły od 61% do 84% ogółu rodzin z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w poszczególnych latach.

Tabela nr 1. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej w latach 2021 – 2023 z problemami opiekuńczo – wychowawczymi z uwzględnieniem struktury rodziny.

Powody trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin ogółem		
	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w tym	29	18	19
rodziny niepełne	19	11	16
rodziny wielodzietne	5	3	1
pozostałe rodziny	5	4	2

Zródło: dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnie Odrzańskim

Problemy z prawidłowym sprawowaniem funkcji opiekuńczo – wychowawczych, w niektórych przypadkach mogą doprowadzić do ograniczenia praw rodzicielskich poprzez umieszczenie małoletnich dzieci w pieczy zastępczej. Z analizy posiadanych danych wynika, że liczba dzieci z Gminy Krosno Odrzańskie przebywających w pieczy zastępczej utrzymuje się na podobnym poziomie.

Tabela nr 2. Liczba dzieci przebywająca w pieczy zastępczej w latach 2021 – 2023.

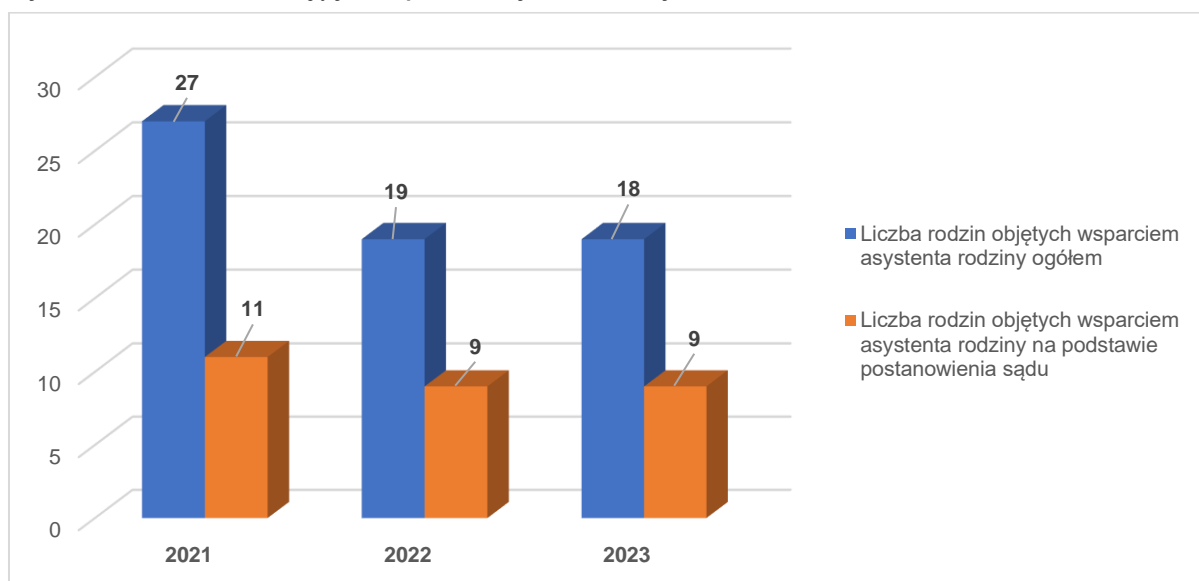
Rodzaj pieczy zastępczej	Liczba dzieci		
	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Placówki opiekuńczo - wychowawcze	15	11	14
Rodziny zastępcze	34	33	35
Razem	49	44	49

Źródło: dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnie Odrzańskim

Spośród wszystkich dzieci przebywających w pieczy zastępczej w latach 2021 – 2023, większość stanowiły dzieci umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. Zauważyć można, że liczba dzieci umieszczona w pieczy zastępczej w ww. latach kształtuje się na podobnym poziomie.

Jednym z zadań własnych gminy wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest zapewnienie, dla rodzin przeżywających trudności, wsparcia asystenta rodziny. Zgodnie z założeniami ww. ustawy wspieranie rodziny prowadzone jest za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Niemniej jednak do współpracy z asystentem rodzina może zostać skierowana również na mocy postanowienia sądu.

Wykres nr 2. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2021 – 2023.

Źródło: dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnie Odrzańskim

Jak wynika z powyższych danych, ogólna liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w 2022 r. oraz 2023 r. utrzymywała się na podobnym poziomie i była niższa o 30% w porównaniu do 2021 r.

Na uwagę zasługuje fakt, że w ww. okresie znaczną grupę stanowiły rodziny, które do współpracy z asystentem zostały zobowiązane przez Sąd Rodzinny. Stanowiły one od 41% do 60% ogółu wszystkich rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.

Powody zakończenia współpracy z asystentem mogą być różne, zarówno wynikające z woli rodziny jak i z decyzji sądu. W latach 2021 – 2023 najczęściej to rodziny rezygnowały ze współpracy z asystentem rodziny. Drugim powodem zakończenia współpracy było osiągnięcie celów współpracy przez rodzinę.

Tabela nr 3. Powody zakończenia współpracy asystentów z rodzinami w latach 2021 – 2023.

Rok	Osiągnięcie celów	Zaprzestanie współpracy przez rodzinę	Brak efektów	Zmiana metody pracy	Razem
2021	4	3	1	0	7
2022	1	2	1	0	4
2023	2	1	1	0	4

Źródło: dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnie Odrzańskim

4. CELE I ZADANIA PROGRAMU

Cele i zadania niniejszego Programu zostały określone na podstawie przedstawionych we wstępie założeń, doświadczeń wynikających z realizacji poprzednich programów oraz obserwacji i analiz wynikających z pełnienia obowiązków zawodowych pracowników socjalnych i asystentów rodziny. W związku z powyższym, Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024 – 2026 powinien zawierać następujące zadania:

- 1) diagnozę problemów rodziny;
- 2) podjęcie działań profilaktycznych;
- 3) zaangażowanie lokalnych instytucji.

Cel główny Programu:

Tworzenie warunków sprzyjających wspieraniu rodziny w prawidłowym funkcjonowaniu.

Cele szczegółowe oraz działania:

4.1. Wspieranie rodzin w rozwijaniu kompetencji opiekuńczo – wychowawczych poprzez:

- 1) przekazywanie wiedzy i rozwijanie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych poprzez uczestnictwo w warsztatach i treningach dla rodziców;
- 2) organizację pikniku rodzinnego;
- 3) Uczestnictwo rodzin w działaniach edukacyjnych dotyczących właściwych postaw rodzicielskich oraz budowania właściwych relacji wewnątrz rodzinnych;
- 4) systematyczną pracę asystenta rodziny z rodzinami;
- 5) tworzenie rodzin wspierających oraz promowanie ich roli w poprawie funkcjonowania rodziny.

4.2. Zapobieganie kryzysom w rodzinie oraz niwelowanie ich skutków poprzez:

- 1) organizowanie kolonii i półkolonii przez instytucje i organizacje działające na terenie Gminy Krosno Odrzańskie;
- 2) kształtowanie umiejętności racjonalnego prowadzenia gospodarstwa domowego poprzez warsztaty kulinarne połączone z treningiem zarządzania budżetem domowym;

- 3) pomoc w zabezpieczaniu podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny oraz monitorowanie przez pracowników socjalnych i pedagogów szkolnych;
- 4) dożywanie dzieci w formie gorącego posiłku;
- 5) angażowanie rodzin do korzystania ze specjalistycznego wsparcia psychologicznego, pedagogicznego oraz terapeutycznego;
- 6) zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dziecka przez placówkę wsparcia dziennego.

5. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

5.1. Wskaźniki realizacji działań:

- 1) liczba rodzin korzystających z warsztatów i treningów dla rodzin;
- 2) liczba osób uczestniczących w działaniach na rzecz rodzin;
- 3) liczba rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej objętych wsparciem asystenta rodziny;
- 4) liczba ustanowionych rodzin wspierających;
- 5) liczba dzieci z Gminy Krosno Odrzańskie uczestniczących w koloniach i półkoloniach
- 6) liczba dzieci z rodzin z problemami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, które zostały objęte wsparciem w formie gorącego posiłku;
- 7) liczba dzieci uczęszczających do placówki wsparcia dziennego;
- 8) liczba rodzin korzystających z porad i konsultacji specjalistów.

5.2. Monitoring Programu

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024 – 2026 „Rodzina to My, zawsze razem!” zakłada poprawę funkcjonowania rodzin objętych wsparciem. Realizacja celów Programu powinna doprowadzić do zmniejszenia liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej.

Program będzie na bieżąco monitorowany oraz poddawany ocenie w zakresie osiągnięcia zamierzonych celów.

5.3. Źródła finansowania Programu

Program finansowany będzie ze środków własnych gminy, dotacji z budżetu państwa oraz środków pozabudżetowych.

Uzasadnienie

Obowiązek uchwalenia 3-letniego programu wspierania rodziny wynika z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm.).

Poprzedni Gminny Program Wspierania Rodziny „Być razem” obejmował lata 2021 – 2023. W związku z powyższym istnieje konieczność przyjęcia kolejnego programu wspierania rodziny.

Uchwała powoduje skutki finansowe dla budżetu Gminy.

Koszty realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zostały uwzględnione w planie finansowym Ośrodka Pomocy Społecznej w rozdziale 85504 - wspieranie rodziny.

W 2024 r. na zadanie to zaplanowana została kwota 97 818,00 zł. Koszty te obejmują, przede wszystkim, wydatki na wynagrodzenie asystenta rodziny. Środki na finansowanie działań w kolejnych latach będą planowane na podstawie harmonogramu realizacji Programu.